

INKLUZÍVNE TÍMY V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ A ICH PRIJÍMANIE UČITEĽMI ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

INCLUSIVE TEAMS IN THE SCHOOL ENVIRONMENT AND THEIR RECRUITMENT BY ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS

*Cabanová Mariana, Vančíková Katarína, Trnka Marian, Lynch
Zuzana, Sabo Robert, Vaníková Terézia*

Kľúčové slová: inkluzívne vzdelávanie, inkluzívny tím, učiteľ, fokusové skupiny
Key words: inclusive education, inclusive team, teacher, focus group

Cieľom štúdie je prezentovať výsledky analýzy výpovedí aktérov inkluzívnych tímov vo vzťahu k procesom ich adaptácie v školách hlavného vzdelávacieho prúdu. Pozornosť venujeme najmä charakteru vzťahov medzi členmi inkluzívneho tímu a učiteľmi základných škôl.

Inkluzívne vzdelávanie žiakov so špeciálnymi edukačnými potrebami sa nezaobíde bez podpory odborných zamestnancov. Snaha adaptovať v školách hlavného vzdelávacieho prúdu inkluzívne tímy bolo jedným z cieľov cieľom projektu PRINED. Najvýznamnejšou inováciou so zásadným dopadom na inklúziu v materských a základných školách bolo vytvorenie inkluzívnych tímov. Inkluzívny tím tvorili pedagogickí zamestnanci školy (učitelia, pedagogickí asistenti, riaditeľ školy alebo ním poverený zástupca) a odborní zamestnanci (školský psychológ, školský špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg, príp. aj liečebný pedagóg alebo logopéd). Základom efektívnej výučby v inkluzívnom prostredí predstavuje spolupráca učiteľa s odbornými zamestnancami pôsobiacimi v škole. Skúsenosti, ktoré priniesol projekt PRINED sú predmetom analýzy v rámci výskumného zámeru projektu VEGA č. 1/0765/16.

Dáta pre analytickú indukciu boli získané z písomných prepisov diskusií, ktoré mali povahu ohniskových skupín. Tie tvorili členovia inkluzívnych tímov – asistenti učiteľa a rôzni špecialisti (zloženie na jednotlivých školách bolo rôzne). Diskusie prebehli s každým tímom osobitne. Účastníkom bola zadaná fokusová téma „Problémy a perspektívy inkluzívnych tímov na školách“. Diskusia mala lineárnu povahu, tzn. mala modetárora, ktorý sa voľne držal scenára. Celkovo bolo realizovaných 19 diskusií. Každá diskusia bola doslovne prepísaná do písomnej podoby – do prepisov, ktoré boli ďalej analyzované.

Pri interpretácii výsledkov postupujeme v zmysle členenia nami vytvorených interpretačných rámcov (pozri Sabo, R., Vančíková, K. a kol. 2017). V štúdiu sú prezentované zistenia z realizovaných rozhovorov zamerané na analýzu vzťahov

medzi členmi inkluzívneho tímu a ostatnými pracovníkmi školy. Vyjadrenia členov inkluzívnych tímov sú analyzované vo vzťahu k co-teachingovým stratégiám a tímovej spolupráci v inkluzívnej škole. Môžeme konštatovať, že učitelia s odbornými zamestnancami (špeciálnymi pedagógmi) vo výučbe neaplikujú co-teachingové stratégie výučby a špeciálny pedagógovia pracujú so žiakmi so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami individuálne mimo výučby realizovanej v triede. Na výučbe v triede sa pravidelne zúčastňuje asistent učiteľa jeho pôsobenie je zamerané najmä na prácu s jednotlivcom, resp. so skupinou žiakov. Ale ani v tomto prípade nemôžeme hovoriť o co-teachingovom prístupe vo vzdelávaní vzhľadom na fakt, že asistent učiteľa sa venuje len vybraným žiakom triedy (tým, ktorí majú identifikované špeciálne výchovnovzdelávacie potreby) a neposkytuje podporu ostatným žiakom triedy. Medzi učiteľmi a špeciálnymi pedagógmi, ako aj asistentmi učiteľa absentuje spolupráca na formulovaní očakávaných výstupov vzdelávania na konci vyučovacej hodiny. Diskusia je venovaná možným príčinám neprijímania členov inkluzívneho tímu učiteľmi základných škôl. Text je výstupom riešenia projektu VEGA. 1/0765/16 pod názvom Kvalita vybraných komponentov školskej kultúry ako podmienka tvorby inkluzívneho školského prostredia.

Abstract: The study is devoted to the issue of inclusive education under Slovak conditions. The most popular approach in inclusive education is the collaboration of a general education and a special education teacher, joined in a co-teaching partnership. Such conditions in mainstream education schools have created the PRINED project. The experience brought by the PRINED project is the subject of the analysis within the VEGA research project no. 1/0765/16. The data for analytical induction was obtained from written transcripts of discussions by members of inclusive teams that were focal groups. The study presents the findings of an analysis of conducted interviews aimed at analysing relationships between the members of the inclusive team and other school staff. Expressions of the members of Inclusive Teams are analysed in relation to co-teaching strategies and teamwork in an inclusive school. The discussion is about possible reasons for not accepting the members of an inclusive team by elementary school teachers.

Literatúra/References:

- Beauchamp, C. & Thomas, L. (2009). *Understanding teacher identity: An overview of issues in the literature and implications for teacher education*. Cambridge Journal of Education 39 (2), 175–189. Doi:10.1080/03057640902902252.
- Friend, M., & Cook, L. (2007). *Interactions: Collaborative skills for school professionals* (5th ed.). Boston, MA: Pearson Education, Inc.

Sabo, R., Vančíková, K., Trnka, M. Cabanová, M. Lynch, Z. & Vaníková, T. (2017) *Adaptation of inclusive team to the school environment - analysis of focus group interviews*. Madrid: ICERI, 2017 Preceedengs, In ICERI 2017: 10th international conference of education, research and innovation, 16.-18.11.2017, Seville: conference proceedings. Madrid: International assotiation of technology, education and development (IATED), 2017.